

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLIV : N... LAUREYNS

Deze amateur-kunstschilder woonde vóór W.O.I in de Hippodroomstraat 13, Oostende
Hij stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met
2 werkjes : - Duinen bij valavond
- Laar in een bos

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLV : M... STAESSENS

Oostendse amateur-kunstenares, begin 20e eeuw.
Stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met 2 werkjes :
- Gent-avondeffect (ets)
- Gent-avondeffect (pentekening)

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLVI : FRANCOIS BOSSUET

Deze maand geven we uitgebreid aandacht aan de figuur van François BOSSUET, een
kunstschilder die wel geen Oostendenaar was, maar in het begin van de 19e eeuw al-
hier woonde, en zoals zal blijken op artistiek vlak een grote rol speelde in het
toen nog kleine Oostende.

X X X

Bron voor deze bijdrage is een artikel van Gustave LAGYE, verschenen in "La Fédé-
ration Artistique" van november 1883, aangevuld met heel wat persoonlijke research.

X X X

François-Antoine BOSSUET werd te Ieper geboren in augustus 1798 (1) als zoon van
François-Joseph BOSSUET (°Watou, ca. 1761 - † Brugge, vóór 1828) & Marie- Constance
DE RYCKE (2). François BOSSUET jr. had nog twee broers, Louis en Charles, resp-
ti-velijk omstreeks 1800 en 1802 te Ieper geboren (3).

Vader BOSSUET dreef handel in graan en hopen en zag zich door omstandigheden ver-
plicht de brouwerij van een van zijn cliënten-schuldnaars over te nemen. Heel deze
zaak zou mettertijd nefast zijn afgelopen zodat BOSSUET sr. financieel aan de grond
kwam te zitten. Naar aanleiding daarvan verhuisde het gezin naar Oostende, alwaar
de vader nieuw geluk kwam beproeven.

Het is zo dat we de BOSSUET's terugvinden in de Volkstelling 1814 van Oostende (3).
Ze woonden toen in de Albertusstraat 7 (nu Euphrosine BEERNAEFTstraat). Vader
BOSSUET was er als "drankslijter" gevestigd. Bij hem woonden toen nog zijn drie
zonen, François, Louis & Charles (toen resp. 16, 14 & 12 jaar oud) en een dienst-
meid, Monica FISIGNÉ uit Breda.

Van Charles BOSSUET vonden we nog enkele gegevens terug in de Registers van de Burgerlijke Stand van Oostende. Hij woonde er later in de Lijnbaanstraat en was soldaat in het dépôt van het bataillon der Zesde afdeling van de Nationale Infanterie. Hij stierf ongehuwd te Oostende op 31 oktober 1828, 26 jaar oud.

BOSSUET was als kind nog leerling van ene BERRINS aan de Tekenschool te Ieper. Anno 1883 bezat BOSSUET nog werk uit deze periode : vooral tekeningen in sanguine naar gravures van oude meesters. Bewijzen van vroeg talent dus.

Omstreeks 1812 werd François BOSSUET op voorspraak van familie-kennissen "élève entretenu" in de kantoren van de Heer DE QUERSAINT, Prefect van het "Département des Deux-Nèthes" te Antwerpen. Zijn tekentalent, dat hij steeds was blijven cultiveren, werd er opgemerkt door een beambte, de Fransman DUBOIS. Deze was op zijn beurt bevriend met Willem-Jacob HERREYNS (1743-1827), kunstschilder en directeur van de Antwerpse Academie. Het is zo dat de jonge BOSSUET leerling werd aan dit aloude instituut. Ook daar liet hij zich bijzonder opmerken. De meeste "Antwerpse werken" van BOSSUET gingen teloor in de branden tijdens het bombardement van Antwerpen.

Na de val van Napoleon, tevens de aanvang van het Hollands Tijdvak, kwam BOSSUET naar Oostende terug. Hij trad er in dienst van het Zeewezen als secretaris der loodsdiensden. In 1828 zou hij dit ambt neerleggen "... de guerre lasse,.... désespérant de participer jamais aux avantages réservés systématiquement aux seuls sujets bataves" (LAGYE).

Ca. 1818 trad hij in het huwelijk met Virginia-Julia DUBRUX. Ze kregen talrijke kinderen. In de Registers der Burgerlijke Stand van Oostende vonden we gegevens over enkele van hun kinderen terug :

- Elisa-Clementia-Rosalie-Isabella BOSSUET
 - ° Oostende, 24 februari 1826
 - +Oostende, 5 juni 1826
- een doodgeboren kind op 31 januari 1827.

Anno 1883 vermeldde LAGYE nog 4 kinderen in leven :

- Auguste BOSSUET
- Louis BOSSUET, die een militaire carrière maakte;
- Charles BOSSUET, archivaris van de Nationale Bank;
- en een dochter die huwde met Kolonel Paul HENRARD.

X X X

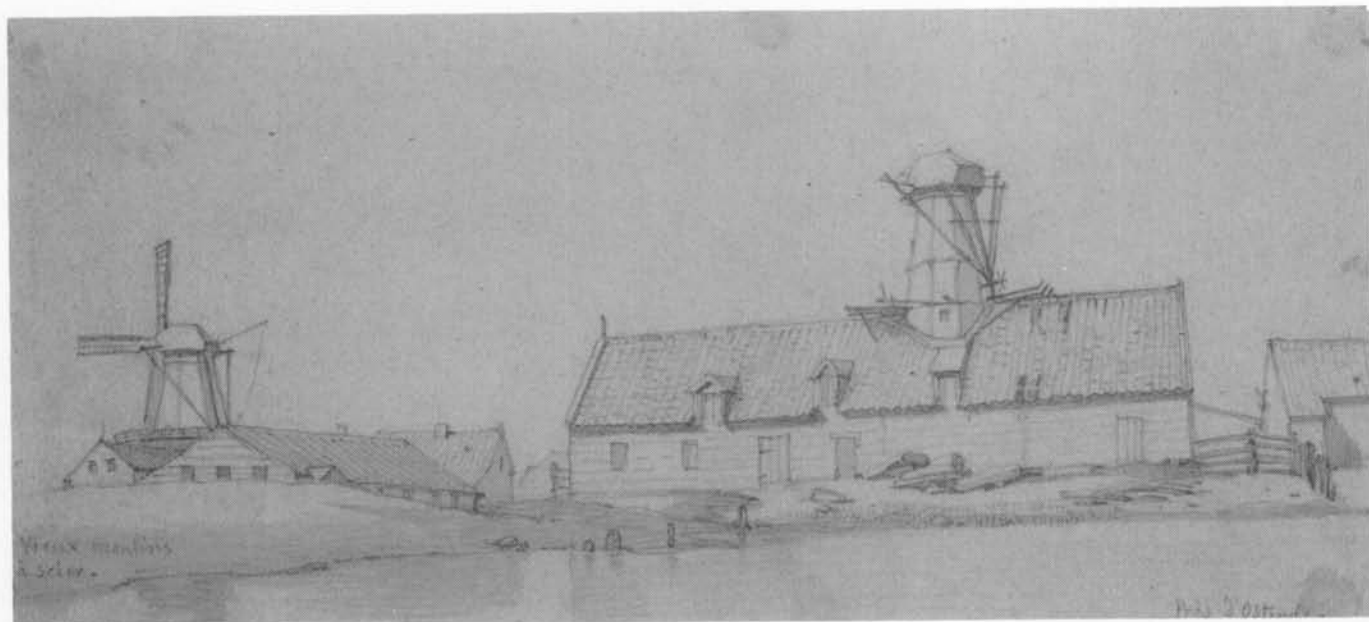
Te Oostende woonde BOSSUET op de Groentenmarkt. Hij was er op eigen houtje gestart met een bescheiden tekenschool. Toen de Stad in 1820 overging tot de stichting van een officiële "School voor Teeken- & Bouw-kunde" werd François BOSSUET er professor en met hem Michel VAN CUYCK (1797-1875) (4). Beide ontvingen voor dit ambt een jaarlijkse vergoeding van 150 guldens (5). Aldus zou BOSSUET te Oostende het artistiek basisondericht hebben verschaft aan historieschilder Edouard HAMMAN en aan François MUSIN, de gekende marineschilder.

X X X

FRANÇOIS BOSSUET EN OOSTENDE

▲
De zaagmolens
te Slykens
in 1821

Oostende was tijdens het Hollands Tijdvak nog een rustig, wat armoedig plaatsje, door vestingen omkneed. Moeizaam begon er een zekere heropbloei, maar vooralsnog bleef het stadje aan zee ingeslapen. Een rust die 's zomers door wat voorname seizoengasten gestoord werd. In het dode seizoen waren enkel de gemeentepolitiek of de meedogenloze stormen onderwerp tot gesprek. De rampzalige buskruitontploffing op 19 september 1826 zorgde verder voor enige opschudding, en ook de herfst van 1827 bracht onverwacht weer wat leven in de brouwerij : Op 4 november 1827 spoelde een reusachtige walvis aan het strand ten oosten van de Oostendse haven. Rond deze ongewone gebeurtenis werd een groot volks evenement geïmproviseerd (6). Zowel de naam van François BOSSUET als deze van zijn collega M. VAN CUYCK blijven met de "Koninklijke Walvis van Oostende" verbonden.

VAN CUYCK vervaardigde twee litho-ontwerpen in verband met de walvis, alsook een reeks schilderijtjes die later met het ambulant tentoonstellingspaviljoen van het walvisgeraamte meereisden. BOSSUET verzorgde de gelithografeerde illustraties bij een beschrijvende, wetenschappelijke studie van de hand van Ignace V.J. DUBAR, geneesheer te Oostende : "Ostéographie de la baleine échouée à l'est du port d'Ostende le 4 novembre 1827", Brussel (LAURENT), 1828.

Hoger zagen we hoe BOSSUET anno 1828 zijn ambt bij de loodsdiensten neerlegde. De historiek van de Oostendse Tekenschool, afgedrukt in "L'Echo d'Ostende" van 8 maart 1885, leert ons dat BOSSUET datzelfde jaar Oostende verliet en te Brussel ging wonen. Bij LAGYE lezen we dan dat hij in 1828-1830 er door noeste zelfstudie zijn artistieke techniek perfectioneerde en dat hij naast het stadsgezicht aanvankelijk ook het schilderen van genre- & historiestukken beoefende.

Om aan de kost te komen gaf BOSSUET verder tekenlessen in chieke pensionnaten en in 't bijzonder aan kinderen van de vele Engelse gezinnen die toen te Brussel woonden. LAGYE noemde één leerlinge uit deze periode met naam : ene Juffrouw NOTTE-BOOM. Op het leerprogramma van BOSSUET's pupillen stond iets ongebruikelijks : tekenen van landschappen & stadsgezichten naar de natuur.

Nadat de Belgische Onafhankelijkheid (1830-31) een feit was, was de tijd voor grondige politieke & administratieve reorganisaties aangebroken. Minister Sylvain VAN DE WEYER verzocht BOSSUET, als man met ervaring ter zake, zijn ambt bij het Zeewezen terug op te nemen. Zo bleef hij nog een achttal jaar in dienst. Maar ondertussen werd BOSSUET in 1832 benoemd tot professor perspectieftekenen aan de Brusselse Academie. Hij zou deze functie tot aan zijn eervolle opruststelling anno 1874 bekleden.

In 1834 al verscheen BOSSUET's eerste tractaat over de perspectief, ten behoeve van jonge kunstenaars.

In 1870-74 liet hij bij LELONG te Brussel zijn groot tweedelig werk "Traité de perspective linéaire" verschijnen. Dit tractaat werd met erepenningen onderscheiden te Wien in 1873 en te Paris in 1878. Het bleef lange tijd het standaardwerk betreffende de perspectiefleer. Anno 1875 verscheen te Brussel een "Résumé du traité de perspective linéaire" en posthuum (1893) verscheen te Brussel nog een "Cours de perspective, appliquée à la peinture".

De perspectiefleer was uiteraard niet het hoofdvak aan de Brusselse Academie waarvan François-Joseph NAVEZ de directeur was. Vandaar dat er in de literatuur maar sporadisch sprake is van "leerlingen" van BOSSUET. Toch moeten de meeste academiestudenten zijn op techniek toegespitst onderricht genoten hebben.

Bij de volgende kunstenaars was zijn onderricht van meer dan normaal belang :

- Jean-Baptiste VAN MOER (Brussel 1819-1884)
- François MUSIN (Oostende 1820- Sint-Joost-ten-Node 1888)
- François-Xavier ROFFIAEN (Ieper 1820-Elsene 1898).

BOSSUET overleed hoogbejaard te Sint-Joost-ten-Node op 30 september 1889.
De veiling van zijn atelier ging in 1896 door bij FIEVEZ te Brussel.

X X X

BOSSUET was gespecialiseerd in topografisch exacte stadsgezichten, die we met het Italiaanse woord "vedute" noemen.

Verreweg het grootste aantal van BOSSUET's schilderijen hebben sites uit vreemde landen als thema : Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië & Noord-Afrika. Daarvoor leverden tal van lange reizen de nodige inspiratie.

Maar ook Brussel en de oude Vlaamse steden leverden hem de nodige inspiratie voor zijn vedute.

Het is hier echter niet de plaats om daar verder op in te gaan. Beperken we ons enkel tot Oostende in BOSSUET's kunst :

Uit BOSSUET's "Oostendse Periode" dateren tal van gezichten op de houtzaagmolens te Slykens nabij Oostende (7).

Ook later hernam BOSSUET hetzelfde thema. We vinden deze molens op :

- een gewassen tekening (17 x 24,5 cm) in bezit van het Oostends Stadsarchief. .
de tekening draagt als opschrift : "Zaagmolens, Ostende, 1821" (8).

- een houtskooltekening op papier met opschriften.

Vooraan : F.B. Vieux moulin à scier, près Ostende

Achteraan : Vieux moulin à scier du bois au Canal d'Ostende à Slykens 1826,

F. BOSSUET. Oostende , Stadsarchief.

- een schilderij, tentoongesteld in het Salon 1875 te Brussel
- een schilderijtje (13x 22 cm), geveild bij FIEVEZ te Brussel in 1906.
- twee sepia's, geveild in de galerij FIEVEZ te Brussel op 10 december 1896.

Verder andere gezichten uit Oostende :

- DE VISMARKT TE OOSTENDE

olieverf op doek (33 x 40 cm)

tentoongesteld tijdens het Salon 1832 te Gent

- OOSTENDSE STADSGEZICHTEN

Twee potloodtekeningen uit 1827

Veiling Nalatenschap BOSSUET, Galerij FIEVEZ, Brussel (9)

Norbert HOSTYN

Bronnen :

1. Naargelang de bron op 21, 22 of 25 augustus
2. Registers van de Burgerlijke Stand, Oostende
3. Volkstelling 1814. Deel XIII. Stad Oostende (uitg. R. ROTSAERT & R.L. DEWULF-HEUS), Brugge, (V.F.F.), 1980, p. 222.
Van de moeder is er geen sprake meer.

4. N. HOSTYN, De Oostendse kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK, in Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CXVI, 1979, 1-2, p. 93 ev.
5. Historiek ter gelegenheid van een prijsuitreiking afgedrukt in : "L'Echo d'Ostende", 8 maart 1885.
6. F.E., De "Koninklijke" Walvis van Oostende 1827-1977, in De Plate, november 1977, p. 3-4
7. Over deze molens leze men :
J.J. HEIRWEGH, Le Compagnie des moulins à scier près d'Ostende, in Contributions à l'histoire économique et sociale, VIII, p. 97-150.
7. A. VERBOUWE, Iconografie van het arrondissement Oostende, Brussel, s.d., nr. 24
9. idem, nr. 426.

KRISIS

De wedden van ambtenaars, bedienden en werklieden ondergaan altijd maar nieuwe afhoudingen. Wanneer men 's morgens wakker wordt, is het eerste werk naar de brievenbus lopen en kijken of het dagblad geen nieuwe besluitwetten brengt die weer eens naar onze geldbeurs grijpen.

Met een zucht zegt iedereen :

"We moeten maar weer iets uitsparen ! "

Uitsparen ??? Wat ???

De Kinema ! ?

Die was al van de lijst der ontspanning geschrapt. Vraag het maar eens aan de Kinemahouders !

Het partijtje kaart en het glas bier ook maar afschaffen ?

Dat was ook al gedaan ! Vraag het maar aan de koffiehulshouders !

De bijdragen niet meer betalen voor de vele maatschappijen, waarvan men lid was !

Dat gaat ook al niet goed meer ! Vraag het maar aan de penningmeesters !

Wat gedaan ?

U leest dat kleine artikelje waarschijnlijk als een hedendaagse klacht, die, ware het niet van de oude spelling, U hedenochtend in uw krant had kunnen lezen. En toch werd het 50 jaar geleden geschreven. We troffen het toevallig aan in het maandblad "S.E.O." van maart 1935 !

Men ziet dat de geschiedenis zich steeds herhaalt en men op dat gebied uit oude tijdschriften heel wat kan leren. Als men weet dat na die crisis-periode een betere tijd aanbrak (als was dit 25 jaar later) en dat na de huidige crisis wellicht ook weer een betere tijd aanbreekt, dan is er nog hoop. Zegde Yves Montand in dat verband onlangs niet voor de T.V.-camera : "Vive la crise !" er op wijzend dat men maar een goeie tijd kan hebben na een slechte ?

Wat ons ook nog in bovenstaand stukje trof is dat de maatschappijen zich ook bekleegen over minder leden. Hetzelfde hoort men nu bij culturele, sportieve en andere verenigingen.

O. VILAIN